

ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ "Неофит Рилски"
Факултет по изкуствата
Катедра "Телевизионно, театрално и киноизкуство"

СТАНОВИЩЕ

За

Дисертационен труд

"АМЕРИКАНСКИ ПРАВИЛА ЗА ПИСАНЕ НА ФИЛМОВИ СЦЕНАРИИ"

За присъждане на образователна и научна степен „доктор“ в професионално направление 8.4. Театрално и филмово изкуство. Специалност „Кинознание, киноизкуство и телевизия“.

Докторант: **Иван Владимиров Иванов**

Научен ръководител: **проф. д-р Станимир Трифонов**

Становище от

проф. д-р Велимир Велев

Национална академия за театрално и филмово изкуство „Кр. Сарафов“ - София

София, 2022 г.

Представеният от докторанта **Иван Владимиров Иванов**, научен труд е с обем от 155 стр. в които се включват Увод (наречен „Въведение“), три глави, заключение, библиография и филмография, съответно както следва: *Библиография* съдържаща 112 източника, от които 21 на български език (16 хартиени издания и 5 електронни източника), 91 на английски език (40 хартиени издания и 51 електронни източника) и *филмография* съдържаща 24 източника. Съдържанието е оформено като формат за монография и не отразява трите тематични части като глави в научното изследване. Това е техническа особеност, която би могла да се коригира.

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Въведението ясно очертава съдържателния потенциал на изследването. Като предимство бих отбелязал, че кандидатът не следва строго правилата при представяне на елементите на изследването – представя своята теза интригуващо, като противно на наукообразните клишета (т.нар. «научно писане»), той намира една хибридна форма съчетаваща свободния изказ с научното структуриране, в която ясно се очертава съдържателния потенциал на изследването.

Темата несъмнено е актуална, не само за българският сценарист, но за продуцентите, проектните творчески комисии, за режисьорите, а бих добавил и за останалите звена в българското кинопроизводство.

II. ПЪРВА ГЛАВА „ДЕЙСТВИТЕЛНИ, СЪНУВАНИ И ИНТЕРПРЕТИРАНИ ФИЛМОВИ ОБРАЗИ“

Тази глава разглежда филмовия сценарий и неговия автор (филмовия сценарист) в системата на филмовата продукция.

В първата част на Главата, Иван Иванов прави един сравнителен анализ между изживяването в сънищата и гледането на филми, отново по един увлекателен начин, който превръща научния анализ в художествен текст с изследователска стойност.

Той прави връзка между съновидението и интуитивния художествен образ в съзнанието на сценариста. Интересна е гледната точка към алтернативните решения на сценарните сцени, като сън който се повтаря в различни варианти.

Авторът деликатно застава зад уменията да се оставят отворени валенции при работа върху филмовия сценарий, за да може сценариста да «сънува» бъдещия филм с останалите творци от филмовия екип.

Във втората част на Първа глава, темата за съня остава на заден план, сякаш изчезва, но всъщност започва да се материализира. Ракурсът се измества към *«сценарият като сън»*, който трябва да *«заземява»* сценариста.

Кандидатът поставя въпроси като *„Как да „сънуваме бъдещия филм“ и да бъдем здравомислещи „инженери“, проектиращи солидна конструкция?“*

Тук понятието „сън“ при писането на сценария започва *като на сън* да придобива различни смислови очертания: от детско мечтание, през интуиция, до инстинктивни *визии* за неговата реализация, като *„водоноски, инсталации за филмов дъжд, прожектори, масовки, декори, каскадьори, специални превозни средства и котки, които трябва да бъдат спасени“*.

Главата несъмнено има стойност, чрез поставяне на въпроси за това, какви са критериите и правилата, които трябва да се спазят за да може сценарият да се превърне в гарантирано *„добър изходен материал“*, готов да убеди *„продуцента, режисьора, актьора или шефовете на филмови студиа, а в българската практика ... членовете на художествени комисии“* в нужните качества, за да бъде избран и реализиран.

III. ВТОРА ГЛАВА „СЦЕНАРИЯТ И НЕГОВИТЕ ЕЛЕМЕНТИ“

В първата част на тази глава изследователят се задълбочава в разглеждане на формалните елементи на сценарното писане – занимава се с елементите на сценария в техническо отношение, изследвайки два вида източници: единият, това са официално издадени от авторите сценарии под формата на книжно тяло или електронна книга, предназначени за редовата аудитория. Другият са свалените от интернет pdf файлове, които съдържат сканираните страници на сценария, по който една продукция работи.

Изследва методи и сценарийни практики за представяне на сценария – спира се на работни формални инструменти за представяне и онагледяване на сцени, правещи мост към реализацията на терен. Като извод, погледът му се насочва в

посока на една хибридна форма на проектиране на филма, в която визуалното преобладава пред вербалното.

В средната част на главата, Иванов се фокусира върху преглед и изясняване на Терминологията. Какво е филмов сценарий - screenplay, scenario, film script. Сценарият като артефакт - словесен предмет, обект /verbal object/. и Сценарият като архитектурен план /blueprint/ и словесен/текстови проект /verbal design/ на бъдещия филм.

В третата част на главата кандидатът преминава към съдържателните елементи на сценария. Изяснява термини като концепция, разказ, история стори, плот, фабула и сюжет, изходна ситуация, причина и следствие, кулминационна точка, характери и т.н. (concept, story, plot, *fabula*, cause и effect *premise*, *climax*, characters - heroes and heroines, villains, protagonists and antagonists, ets.).

Изследователят реди своя пъзел следвайки логика, различна от обичайната: Стереотипното начало на дадено произведение е Темата. По рецептурния стандарт, от нея тръгват да се определят всички останали компоненти. Но тук докторантът стига до Темата по обратен път, през формулировката на въпросът, какъв е ключът към даден сценарий. Задълбава в дилемата кое е първичното, Темата или Персонажите, търси механизма на поява на вторите, изследва го като *целенасочен път* на търсене към посланието или като *иррационална проблематика*, раждаща се в пластове на несъзнаваното. Като контрапункт на Егри и Ибсен, Иванов предлага друга теза – всички персонажи, протагонисти и антагонисти са част от фантазното Алтер Его на автора. Така темата за сънищата, която в Първа глава, подобно недовършен първокласен път, прекъсва и преминава в туристическа пътечка сред буренак и храсти, тук изненадващо се появява и „пътят“ продължава.

Научните му симпатии се спират на интуитивният път – раждащото се е плод на ирационален импулс, който придобива рационални очертания и логично дефинирани граници в хода на неговото материализиране – така както от мъглява фикция-съновидение изплува силует и става все по-ясен със своето приближаване.

Но в заключението на Главата, кандидатът не отрича „хладния анализ“ препоръчван в наръчниците за сценарно писане. А го поставя като предмет на

разглеждане в Трета глава от изследването.

IV. ТРЕТА ГЛАВА „НАРЪЧНИЦИТЕ“

Тук търсенето на ефективна рационална система в сценарното писане, естествено довежда до въпросът за сценарните наръчници: От кого да се учим? Методическите източници за работата на сценариста, Иван Иванов класифицира в няколко типа – *сценарийни наръчници, академични текстове, книги* писани от холивудски практики, *видео уроци* в Мрежата. Изводите в изследването им е, че различните пособия повтарят едни и същи изходни твърдения с разлики във формулировките и термините. Съвсем естествено те не гарантират 100% успех. Предлагат се частни примери и субективни гледни точки от практиката. Нестандартният подход на докторанта продължава с открит урок-изследване на собствения опит за сценарий. След Аристотел, Лайош Егри, Хауърд и Мабли, Сид Фийлд, Робърт Маккий и О’Банън той следва правилата на Дейвид Тротиър, Блейк Снайдър, като прави емпиричен опит да завърши сценария.

Това отново оценявам като нестандартен подход, в който научният анализ и изводите се припокриват с апробацията.

Многовариантното изследване на сценария, лутането на Иванов от минус до плюс безкрайност, изгубването и намирането му в тези криволици, подсказват своеобразното заключение в последната фраза – „Само трябва да открия точните думи“ (на магията), които се управляват от всеобщия и ненарушим Закон...

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Иван Иванов успява в синтезиран вид да представи своите научни изводи, които, подложени на допълнителен лаконизъм се компресират в няколко съждения:

- Добрият сценарий е този, от който може да се направи успешен филм.
- Сценарийните ръководства се фокусират върху драматургични правила изпускайки спецификата на филмовото изкуство, различна от литературата и театралното представление.

■ Ръководствата за писане на филмови сценарии повтарят набор от общи принципи, изведени от анализ на завършени филми. Описват техния резултат, но не и процеса по достигането до този добър резултат.

■ Драматургичните елементи наблюдавани в добрите образци, се наблюдават и в много посредствени и дори лоши филми.

Следователно: Качеството на филма не зависи само от приложените правила. „Авторите работят много повече на базата на своите усещания, отколкото следвайки разумни, ясно дефинирани принципи и правила“, заключава канидата. Правилата и принципите са вторичен процес на осмисляне и анализ на завършената творба.

За етапа на това изследване, тези изводи са стойностни, коректно извлечени на базата на голям обем анализиран материал. Те могат да се разберат през призмата на източната философия.

Вярвам, че един ден изследователят ще продължи напред и ще се впусне в изследване, как би могло да се навигира в тези два противоположни свята на сценарното писане – имагинерния и аналитично-материалния.

В заключение: Изследването е като нелогично-логичен сценарен сън, който излизайки от стандартната схема, успява да изпълни висчки условия за „добър сценарий“, в случая, за добро научно изследване. Трудът притежава сериозни качества и заслужава подкрепа. Актуалността и приносът му са факт – Иванов поставя под съмнение различни противоположни клишета, както в сценарното мислене, така и в неговото оценяване, а също и в планирането на неговата реализация. Темата на труда е актуална не само за българското кинопроизводство. Смя да допусна, че тя е актуална и за киноиндустрията в световен мащаб, защото трудът дава заявка да постави под генерален въпрос занаятчийския подход в тази област, представляващ *пакет от знания и рецептурник* за тяхното прилагане.

Като едно от основните предимства на докторанта е фактът, че той не робува на авторитети, а сам търси и проверява истината, движейки се „извън правилата“. Вярвам в творческия и изследователския потенциал на Иван Иванов – той интуитивно се придържа към една моя максима, която изповядвам и в работата, и живота си, а именно: „Правилата трябва да се откриват!“.

Към казаното до тук, можем да добавим и професионалния опит на кандидата - 22 филма, 10 като режисьор и сценарист - 3 пълнометражни, 7 късометражни, от които 3 документални, 12 като асистент режисьор. Като се имат предвид мащабите на механизма по финансиране и продуциране в киноиндустрията, тези реализации могат да се приемат като доказателство за един сериозен и успешен професионален опит.

От всичко казано до тук е ясно, че пред нас стои качествен и с оригинални авторски приноси десертационен труд, разработен от един стабилен практик и изследовател, което ми дава повод да подкрепя присъждането на научно-образователната степен „доктор“ на Иван Владимиров Иванов.

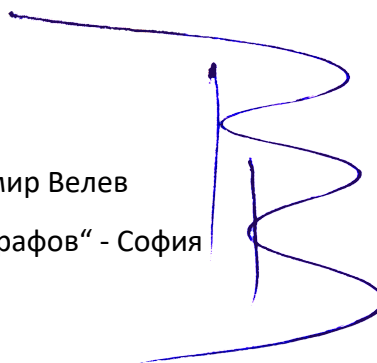
Гласувам с “ДА”!

27.12.2022 г.

гр. София

проф. д-р Велимир Велев

НАТФИЗ „Кр. Сарафов“ - София

A handwritten signature in blue ink, consisting of a series of loops and a vertical line, positioned to the right of the text.

SOUTHWEST UNIVERSITY "Neofit Rilski"
Faculty of Arts
Department of "Television, Theater and Film Arts"

Review
For
Dissertation work
"AMERICAN RULES FOR WRITING FILM SCRIPTS"

For the awarding of an educational and scientific degree "doctor" in a professional
direction 8.4. Theater and film art. Specialty "Cinematography, Cinematography and
Television".

Doctoral student: Ivan Vladimirov Ivanov
Scientific supervisor: Prof. Dr. Stanimir Trifonov

Prof. Dr. Velimir Velev
National Academy of Theater and Film Art "Kr. Sarafov" - Sofia

Sofia, 2022

The scientific work presented by the doctoral student Ivan Vladimirov Ivanov has a volume of 155 pages, which include an Introduction (called "Introduction"), three chapters, a conclusion, a bibliography and a filmography, respectively as follows: Bibliography containing 112 sources, of which 21 on Bulgarian language (16 paper editions and 5 electronic sources), 91 in English (40 paper editions and 51 electronic sources) and a filmography containing 24 sources. The content is laid out in a monograph format and does not reflect the three thematic parts as chapters in a scholarly study. This is a technicality that could be fixed.

I. INTRODUCTION

The introduction clearly outlines the content potential of the study. As an advantage, I would note that the candidate does not strictly follow the rules when presenting the elements of the research - he presents his thesis intriguingly, as contrary to scientific clichés (the so-called "scientific writing"), he finds a hybrid form combining free speech with scientific structuring, in which the substantive potential of the study is clearly outlined.

The topic is undoubtedly relevant, not only for Bulgarian screenwriters, but for producers, project creative committees, for directors, and I would add for other units in Bulgarian film production.

I. CHAPTER ONE "ACTUAL, DREAMED AND INTERPRETED FILM IMAGES"

This chapter examines the film script and its author (the film scriptwriter) in the film production system.

In the first part of the Chapter, Ivan Ivanov makes a comparative analysis between the dream experience and watching movies, again in a fascinating way that turns scientific analysis into an artistic text with research value.

He makes a connection between the dream and the intuitive artistic image in the screenwriter's mind. The point of view towards the alternative solutions of the scenario scenes, such as a dream that repeats itself in different versions, is interesting. The author subtly stands behind the ability to leave open valences when

working on the film script, so that the screenwriter can «dream» the future film with the rest of the creators of the film team.

In the second part of Chapter One, the theme of the dream remains in the background, as if disappearing, but actually begins to materialize. The perspective shifts to the «script as a dream», which should «ground» the screenwriter.

The candidate asks questions like "How do we 'dream the future movie' and be sane 'engineers' designing a solid structure?"

Here, the concept of "dream" in the writing of the screenplay begins to acquire different semantic outlines, like a dream: from a child's dream, through intuition, to instinctive visions of its realization, such as "water carriers, installations for film rain, spotlights, masses, sets, stuntmen, special vehicles and cats to be rescued".

The chapter is undoubtedly of value by asking questions about what are the criteria and rules that must be followed in order for a screenplay to become guaranteed "good source material" ready to convince "the producer, director, actor or bosses of film studios, and in the Bulgarian practice ... the members of artistic commissions" in the necessary qualities to be selected and implemented.

I. CHAPTER TWO "THE SCRIPT AND ITS ELEMENTS"

In the first part of this chapter, the researcher delves into the formal elements of screenwriting - dealing with the elements of screenwriting in technical terms, examining two types of sources: one, these are screenplays officially published by the authors in the form of a body book or e-book , intended for regular audiences. The other is the downloaded pdf files that contain the scanned pages of the script a production is working on.

Explores methods and scripting practices for presenting the scenario - focusing on working formal tools for presenting and visualizing scenes, making a bridge to field realization. As a conclusion, his gaze turns in the direction of a hybrid form of film design in which the visual prevails over the verbal.

In the middle part of the chapter, Ivanov focuses on reviewing and clarifying the Terminology. What is a film script - screenplay, scenario, film script. The script as an artifact - a verbal object. and the script as an architectural plan /blueprint/ and verbal/text project /verbal design/ of the future film.

In the third part of the chapter, the candidate moves on to the substantive elements of the scenario. Clarifies terms such as concept, narrative, story story, plot, plot and plot, starting situation, cause and effect, climax, characters, etc. (concept, story, plot, fabula, cause and effect premise, climax, characters - heroes and heroines, villains, protagonists and antagonists, etc.).

The researcher arranges his puzzle following a different logic than usual: The stereotypical beginning of a work is the Theme. According to the recipe standard, all other components are determined from it. But here the doctoral student arrives at the Theme in the opposite way, through the formulation of the question, what is the key to a given scenario. It delves into the dilemma of which is primary, the Theme or the Characters, looks for the mechanism of emergence of the latter, explores it as a purposeful way of searching for the message or as an irrational problematic, born in the layers of the unconscious. As a counterpoint to Egri and Ibsen, Ivanov offers another thesis - all characters, protagonists and antagonists are part of the author's fantasy Alter Ego. Thus, the theme of dreams, which in the First Chapter, like an unfinished first-class road, breaks off and turns into a tourist path among burenak and bushes, here surprisingly appears and the "road" continues.

His scientific sympathies rest on the intuitive path - the nascent is the fruit of an irrational impulse that acquires rational outlines and logically defined boundaries in the course of its materialization - just as a silhouette emerges from a hazy fiction-dream and becomes clearer as it approaches.

But in concluding the Chapter, the candidate does not deny the "cold analysis" recommended in the screenwriting manuals. A puts it as the subject of consideration in the Third Chapter of the study.

I. CHAPTER THREE "THE MANUALS"

Here the search for an effective rational system in screenwriting naturally leads to the question of screenplay manuals: From whom should we learn? Ivan Ivanov classifies methodical sources for the screenwriter's work into several types - script manuals, academic texts, books written by Hollywood practitioners, video tutorials on the Internet. The conclusions of their research is that the different manuals repeat the same starting statements with differences in wording and terms. Naturally, they do not guarantee 100% success. Private examples and subjective perspectives from practice are offered. The PhD student's non-standard approach continues with an open lesson-exploration of one's own script experience. After Aristotle, Lajos Egri, Howard and Mabley, Sid Field, Robert McKee and O'Bannon, he follows the rules of David Trottier, Blake Snyder, making an empirical attempt to complete the script.

Again, I appreciate this as a non-standard approach where scientific analysis and conclusions overlap with approbation.

The multivariate study of the script, Ivanov's wandering from minus to plus infinity, his loss and finding in these windings, suggest a kind of conclusion in the last phrase - "I just need to find the right words" (of magic), which are governed by the universal and inviolable Law

...CONCLUSION

Ivan Ivanov managed to present his scientific conclusions in a synthesized form, which, subjected to additional brevity, are compressed into several judgments:

- A good screenplay is one that can be made into a successful movie.
- Screenplay manuals focus on dramaturgical rules omitting the specifics of film art, as distinct from literature and theatrical performance.
- Guides to writing film scripts reiterate a set of general principles derived from analysis of completed films. They describe their result, but not the process of reaching that good result.

- Dramaturgical elements observed in good examples are also observed in many mediocre and even bad films.

Therefore: The quality of the film does not depend only on the applied rules. "Authors work much more on the basis of their feelings than following reasonable, clearly defined principles and rules," the candidate concludes. The rules and principles are a secondary process of understanding and analyzing the finished work.

For the stage of this research, these conclusions are valuable, correctly drawn on the basis of a large volume of analyzed material.

They can be understood through the lens of Eastern philosophy.

I believe that one day the researcher will move forward and embark on an exploration of how one might navigate these two opposing worlds of screenwriting – the imaginary and the analytic-material.

In conclusion: The research is like an illogical-logical scenario dream, which, leaving the standard scheme, manages to fulfill high conditions for a "good scenario", in this case, for a good scientific research. The work has serious qualities and deserves support. Its relevance and contribution are a fact - Ivanov questions various opposite clichés, both in scenario thinking and in its evaluation, and also in planning its implementation. The topic of labor is relevant not only for Bulgarian film production. I dare to assume that it is also relevant for the film industry worldwide, because the work gives a request to put into general question the artisanal approach in this field, which is a package of knowledge and a recipe for their application.

As one of the main advantages of the doctoral student is the fact that he does not slave to authorities, but searches and checks the truth himself, moving "outside the rules". I believe in the creative and research potential of Ivan Ivanov - he intuitively adheres to one of my maxims, which I profess both in my work and in my life, namely: "The rules must be discovered!".

To what has been said so far, we can also add the candidate's professional experience - 22 films, 10 as a director and screenwriter - 3 feature-length, 7 short-length, of which 3 are documentaries, 12 as an assistant director. Considering the scale of the financing and production mechanism in the film industry, these

realizations can be taken as proof of a serious and successful professional experience.

From everything that has been said so far, it is clear that before us is a high-quality thesis with original author's contributions, developed by a stable practitioner and researcher, which gives me reason to support the awarding of the scientific-educational degree "doctor" to Ivan Vladimirov Ivanov.

I vote "YES"!

27.12.2022 Prof. Dr. Velimir Velev

Sofia NATFIZ "Kr. Sarafov" - Sofia